

Til alle småfeeiere

Deres ref:

Vår ref: 2020/32782

Dato: 10.03.2020

Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INFORMASJON TIL DEG SOM DRIVER MED SMÅFE

Norge har en svært god dyrehelse, blant de beste i verden. Dette er ingen selvfølge. Det ligger årevis med systematisk arbeid bak, der du som dyreeier har en viktig rolle. Som småfeeier har du mye regelverk du må forholde deg til. Med dette brevet ønsker vi å gi deg informasjon om noe av det regelverket som er viktig for å ivareta den gode dyrehelsen.

Du mottar dette brevet fordi du er registrert med sau eller geit i småferegisteret. Husk å gi beskjed til Mattilsynet hvis du ikke har småfe lenger.

1) Merking og journalføring

Hvordan skal sauer og geiter merkes?

Sau skal merkes innen 30 dager med to merker, det ene skal være elektronisk. Lam som skal slaktes før de er 12 måneder, trenger ikke merkes med elektronisk merke.

Geit skal merkes med et øremerke i hvert øre i løpet av 30 dager etter fødsel. Det er ikke krav om individnummer på øremerker til kje som føres til slakt og som ikke skal føres ut av Norge. Elektronisk merking av geit er valgfritt.

Når **småfe** flyttes til et nytt dyrehold skal de merkes med et hvitt øremerke, *tilleggsmerke*, senest syv dager etter ankomst. Dersom dyret allerede har et hvitt øremerke skal dette erstattes med nytt hvitt øremerke.

Øremerker skal ikke fjernes (unntatt hvite merker). Dersom dyret mister et merke eller det blir uleselig, skal dyret merkes med et *erstatningsmerke*.

Hvordan skal jeg føre journal?

I alle småfehold skal det føres en journal der viktige opplysninger føres opp fortløpende. Det er opplysninger som

- Øremerke, fødselsdato, rase og individnummeret til foreldredyrene
- Opplysninger om dyr som flyttes til og fra dyreholdet
- Dyr som dør
- Opplysninger om kontakt med dyr fra andre besetninger
- Hanndyr som brukes i avl
- Mottatte øremerker

Du kan enten bruke Mattilsynets [dyreholdjournal for småfe](#), eller Animalia sin.

I tillegg er det nødvendig å føre journal over helseopplysninger, både forebyggende behandling, sjukdomsbehandlinger og dødsfall. Du kan velge selv hvilken form denne journalen skal ha.

Hvorfor er det krav til merking og journalføring?

Siden flere av de smittsomme sjukdommene som kan ramme småfe utvikler seg langsomt, er det viktig å ta vare på opplysninger om dyrs identitet og forflytninger flere år tilbake i tid.

Dersom alle har en oversikt over hvilke dyr de har og hvor dyrene har oppholdt seg, er det lettere å begrense og oppklare sjukdomsutbrudd. Dette gjelder både de med få og de med mange dyr. For eksempel ser vi hvor viktig det er å vite hvor dyr har blitt flyttet, for å vite hvor smitten har spredd seg, når vi nå bekjemper mædi i Trøndelag.

Opplysninger om dyrs identitet og sporbarhet er også viktig når dyret skal slaktes, for å kunne vite at kjøttet er trygt å spise. For at vi skal kunne si at kjøttet fra et dyr er trygt å spise, må det være sporbart. Dersom det ikke er det, kan det ikke bli menneskemat.

2) Flytting av småfe

Hva er hovedreglene for flytting av småfe?

Grunnsteinene i smittevernopplegget er forbud mot å flytte hunddyr mellom besetninger og forbud mot å flytte småfe mellom regioner.

Hvor kan jeg finne mer informasjon om reglene for flytting av småfe?

Det er ulike regler for flytting av hunddyr og hanndyr, og hvor dyrene skal flyttes til og fra. Mattilsynet har laget en veileder for flytting av småfe og et flytskjema som er tilgjengelig på [nettsidene våre om flytting av småfe](#)

Dyr som flyttes skal følges av en egenerklæring fra selger, og i mange tilfeller er det også krav om veterinærattest, og for noen typer forflytninger er det nødvendig å søke til Mattilsynet.

Hvorfor er det strenge regler for flytting av småfe?

Mange småfesjukdommer spres hovedsakelig med livdyr. Når et sjukdomsutbrudd blir oppdaget, er det ofte for sent å innføre strenge regler for flytting av småfe. Da kan smitten allerede være spredd til mange, så det er bedre å være føre var.

Noen vil kanskje oppleve at Mattilsynet er strengere nå enn før når vi behandler søknader om flytting av hunddyr. Det skyldes blant annet at vi har sett behov for en innstramming etter utbruddet med mædi i Trøndelag. Fremover vil det derfor bli stilt krav til testing for mædi ved all flytting av hunddyr av sau mellom besetninger.

Husk å melde ifra når du tar inn nye dyr i besetningen din

I dyreholdjournalen din skal du registrere alle forflytninger av småfe inn og ut av dyreholdet. Dessuten skal du registrere alle mottak av småfe til dyreholdet ditt i småferegisteret. Det gjør du via [Mattilsynets skjemati tjenester](#).

Husk at dyr som flyttes skal følges av et [transportdokument](#)

3) Skrapesjuka

Det er lenge siden vi hadde klassisk skrapesjuka i Norge – hvorfor er det fortsatt viktig?

Skrapesjuka er en sjukdom som utvikler seg langsomt, men som alltid har dødelig utgang. Smittestoffet (prionet) er svært motstandsdyktig. Selv om vi ikke har påvist klassisk skrapesjuka i Norge siden 2009, kan vi ikke utelukke at det kan dukke opp på nytt siden smittestoffet kan overleve så lenge i miljøet.

I Norge regner man med at det er neglisjerbar risiko for skrapesjuka nå, og vi kan stille strenge krav dersom noen ønsker å innføre småfe til Norge fra andre land. For å få lov til det, tar vi mange

prøver i et omfattende overvåkningsprogram. I tillegg gjør Mattilsynet inspeksjoner i småfehold hvert år for å orientere og bevisstgjøre om skrapesjuka.

Når skal du varsle Mattilsynet?

Du må alltid varsle Mattilsynet dersom

1. noen av dyrene dine får symptomer på skrapesjuka. Typiske symptomer på skrapesjuka er kløe, ullnapping slik at det blir hårløse partier, skjelvinger, endret oppførsel eller overfølsomhet ved berøring
2. du har småfe eldre enn 18 måneder som dør eller blir avlivet, slik at de kan testes for skrapesjuka.

I områder der Norsk Protein henter kadaver, tar de prøvene for Mattilsynet. Når du bestiller henting av kadaver, melder du derfor fra hvis dyret er eldre enn 18 mnd. I områder hvor Norsk Protein ikke henter kadaver, f.eks. Finnmark, må du ta kontakt med Mattilsynet for å melde fra om døde dyr og få tatt prøver av det.

Du kan lese mer om [skrapesjuka](#) på nettsidene våre.

Har du spørsmål?

Ta gjerne kontakt med Mattilsynet på telefon 22 40 00 00 eller på epost postmottak@mattilsynet.no dersom du lurer på noe mer.

Du kan også finne [nyttig informasjon om hold av sau og geit på nettsidene våre](#).

Regelverk

- [Forskrift om merking, registrering mv. av småfe](#)
- [Dyrehelseforskriften](#)

Med hilsen

Anne Marie Jahr
Seksjonssjef
Seksjon dyrehelse

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*